

Sygn. akt XIV Ua 38/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 luty 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Rzepkowska - Żuk

po rozpoznaniu w dniu 8 luty 2023 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

o zasiłek pogrzebowy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 1 lipca 2022r., sygn. akt VIIU 227/22

oddala apelację.

Anna Rzepkowska – Żuk

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 20 grudnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W., na podstawie art. 77-80 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291), w związku z wnioskiem z dnia 15 listopada 2021 r., odmówił S. K. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 29 sierpnia 2021 r. A. K..

W dniu 9 marca 2022 r. S. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji wskazując, że w dniu 15 listopada 2021 r. złożył wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, do którego załączył wszystkie wymagane dokumenty (odwołanie: k. 4-4v).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. wniósł o jego oddalenie podnosząc, że zaskarżona decyzja jest zgodna z art. 77-80 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy podniósł również, że oprócz wniosku odwołującego, w dniu 3 września 2021 r. do oddziału ZUS wpłynął wniosek I. S. o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłym A. K., a do obu wniosków została załączona faktura nr (...) wystawiona przez Zakład (...). Zdaniem organu doszło do przepisania rachunków w celu uzyskania zwrotu poniesionych kosztów pogrzebu. Zwrócono również uwagę, że faktury wskazują różne daty pogrzebu (odpowiedź na odwołanie: k. 6-7).

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2022 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu S. K. prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 29 sierpnia 2021 r. A. K. (wyrok z dnia 1 lipca 2022 r.: k. 17).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. był bratem S. K. (okoliczność bezsporna).

A. K. zmarł w dniu 29 sierpnia 2021 r. i w chwili śmierci nie pobierał emerytury (odpis skrócony aktu zgonu: k. 12 a.r.; zaświadczenie: k. 6 a.r.; wydruk: k. 7 a.r.; zeznania S. K.: k. 14).

Od dnia 27 grudnia 2019 r. S. K. pobiera świadczenie emerytalne (zaświadczenie: k. 9 a.r.; wydruk: k. 8 a.r.; zeznania S. K.: k. 14).

Ze względu na zły stan zdrowia S. K. formalnościami związanymi z organizacją pogrzebu zajmowała się jego córka - I. S., natomiast koszty uroczystości poniósł S. K. (dowody: zeznania I. S.: k. 13-1; zeznania S. K.: k. 14).

Pogrzeb A. K. odbył się w dniu 2 września 2021 r. (dowody: zeznania I. S.: k. 13-14; zeznania S. K.: k. 14).

Zakład (...) wystawił w dniu 1 września 2021 r. na rzecz I. S. fakturę nr (...), która obejmowała koszty zakupu trumny oraz koszty obsługi pogrzebu. Wartość całej faktury wynosiła 3.726,00 zł. Na odwrocie faktury wymieniono poszczególne czynności wykonane przez zakład pogrzebowy wraz z ich kosztem, na które składały się m.in.: przewiezienie zwłok ze szpitala do zakładu pogrzebowego, zabezpieczenie zwłok, przygotowanie zwłok, przewiezienie zwłok do kościoła, ułożenie kwiatów, konwój z kościoła na cmentarz. W sumie wymieniono 10 pozycji. Datę pogrzebu oznaczono na 1 września 2021 r. Przedmiotowa faktura została wystawiona nieprawidłowo i zawierała błędne dane w zakresie: płatnika faktury, daty pogrzebu, specyfikacji kosztów (faktura: k. 19-19v a.r.).

W dniu 2 września 2021 r. I. S. złożyła do ZUS (...) Oddziału w W. wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, składając jako załącznik fakturę VAT nr (...) (dowód: wniosek: k. 16-18 a.r.).

Decyzją z dnia 1 października 2021 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. odmówił I. S. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym A. K., uzasadniając swoje stanowisko faktem braku podlegania przez A. K. ubezpieczeniom społecznym oraz niespokrewnieniem wnioskodawczym ze zmarłym w rozumieniu powoływanych przepisów (bezsporne, a ponadto dowód: decyzja: k. 15-15v a.r.).

Po otrzymaniu decyzji odmownej organu rentowego na prośbę swojego ojca I. S. zwróciła się do zakładu pogrzebowego o korektę faktury i wystawienie jej na dane S. K.. Skorygowana faktura obejmowała koszty faktycznie poniesione przez brata na pochówek A. K. tj. zakup trumny oraz koszty obsługi pogrzebu. Wartość całej faktury wynosiła 3.726,00 zł. Datę pogrzebu oznaczono prawidłowo na dzień 2 września 2021 r. (zeznania I. S.: k. 13-14; faktura: k. 13-14 a.r.).

W dniu 12 listopada 2021 r. S. K. złożył do ZUS (...) Oddziału w W. wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, składając jako załącznik skorygowaną fakturę VAT nr (...) (wniosek: k. 10-11v a.r.; faktura: k. 13-14 a.r.).

Decyzją z dnia 20 grudnia 2021 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. odmówił S. K. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym A. K. (decyzja: k. 4-4v a.r.).

Powyzszy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie kserokopii dokumentów zawartych w aktach ubezpieczeniowych. Sąd nie znalazł podstaw do podważania ich prawdziwości.

Sąd Rejonowy oparł się również na dowodzie z przesłuchania świadka I. S., której zeznania były spójne i logiczne, dlatego też Sąd Rejonowy nie miał wątpliwości co do ich wiarygodności. Z tych samych względów Sąd Rejonowy uwzględnił dowód z przesłuchania odwołującego S. K.. Ponadto zeznania I. S. i S. K. wzajemnie się uzupełniały tworząc jednolitą relację.

Sąd Rejonowy uznał, że odwołanie S. K. zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wskazał, iż stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 504) zasiłek pogrzebowy przysługuje m.in. w razie śmierci osoby pobierającej emeryturę lub rentę. Zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje w

razie śmierci członka rodziny ubezpieczonego lub osoby pobierającej emeryturę lub rentę. Członkami rodziny jest rodzeństwo (art. 77 ust. 2 pkt 5. ustawy).

Z kolei za koszty pogrzebu przyjmuje się koszty związane przede wszystkim z pochówkiem, czyli wszystkie wydatki poniesione od chwili śmierci do czasu zakończenia ceremonii pogrzebowej, jak również wydatki związane ze śmiercią osoby na zorganizowanie pogrzebu oraz z zakupem miejsca pochówku, a także koszty pogrzebu powstałe w związku z kremacją zwłok (G. Bieniek, Prawo małżonka do świadczeń z ubezpieczenia społecznego - komentarz tezowy do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [w:] J. Ignaczewski (red.), Mażeńskie prawo majątkowe. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2020).

W świetle art. 79 ust. 1 ustawy w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy, a więc osobę nie będącą członkiem rodziny zmarłego, pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80. Jak stanowi art. 80 ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4.000 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego odwołujący się spełniła przesłanki do nabycia prawa do zasiłku pogrzebowego. Niewątpliwie S. K. jako emeryt, wnioskujący o przyznanie zasiłku pogrzebowego po zmarłym bracie spełniała przesłanki przewidziane w art. 77 ust. 1 pkt 4 oraz art. 77 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji zważył, że istotą sporu w niniejszej sprawie był fakt poniesienia kosztów pogrzebu przez S. K.. Organ wskazał, że początkowo wniosek o przyznanie wniosku pogrzebowego wniosła I. S., która nie jest uprawniona do pobrania zasiłku na podstawie art. 77 ust. 2 ustawy, a następnie wniosek złożył S. K., który załączył do wniosku fakturę o tym samym numerze, co faktura złożona wcześniej przez I. S.. Wobec powyższego organ rentowy podważył wiarygodność dokumentu przedstawionego przez odwołującego, gdyż w jego przekonaniu korekta faktury miała na celu zwrot kosztów pogrzebu osobie nieuprawnionej. Zwrócono również uwagę, że koszty poszczególnych czynności wskazane na fakturach różnią się od siebie, jak też istnieje rozbieżność między oznaczeniami daty pogrzebu.

W ocenie Sądu Rejonowego, nie było podstaw, aby w działaniu odwołującego, jak i jego córki I. S., dopatrywać się chęci obejścia przepisów regulujących przyznawanie zasiłku pogrzebowego. Jak zeznała I. S., to ona zajmowała się załatwianiem formalności związanych z pogrzebem A. K., jednak wszystkie związane z tym działania wykonywała na koszt brata zmarłego. Wniosek o zasiłek pogrzebowy złożyła w przekonaniu, że uprawnienie do zasiłku przysługuje każdemu członkowi rodziny, dlatego też dopiero po odmowie organu wypłacenia świadczenia, zwróciła się do zakładu pogrzebowego o wystawienie faktury na dane S. K.. Okoliczności wskazane przez świadka potwierdził odwołujący, który przyznał, że poniósł koszty pogrzebu, natomiast nie zajmował się organizacją uroczystości. Zdaniem Sądu przedstawione w zeznaniach okoliczności nie budzą wątpliwości co do ich wiarygodności. Kierując się doświadczeniem życiowym, Sąd Rejonowy stwierdził, że nierzadko ma miejsce sytuacja, kiedy pogrzeb finansowany jest przez rodzeństwo lub małżonka osoby zmarłej, jednak ze względu na wiek i stan zdrowia, osoby te nie są w stanie samodzielnie podjąć organizacji pogrzebu, dlatego wspomagają ich w tym młodsi członkowie rodziny. Niewątpliwie taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, dlatego też Sąd Rejonowy nie podzielił wątpliwości organu rentowego i uznał, że faktycznie koszty pogrzebu poniósł brat zmarłego, któremu przysługuje zasiłek pogrzebowy.

W zakresie rozbieżności pomiędzy fakturami, Sąd Rejonowy stwierdził, że były, to omyłki popełnione przez pracownika zakładu pogrzebowego, które nie miały większego znaczenia z tego względu, że dotyczyły wyczenia kosztów poszczególnych czynności, natomiast wartość całej faktury była taka sama zarówno na pierwotnie wystawionej fakturze, jak i tej skorygowanej. Ponadto w toku postępowania została wyjaśniona również kwestia prawidłowej daty pogrzebu. I. S. przedstawiła na rozprawie nekrolog A. K. z którego jednoznacznie wynika, że pogrzeb zmarłego miał miejsce w dniu 2 września 2021 r., dlatego też niejasności w tym zakresie również sąd I instancji uznał za pomyłkę pracownika zakładu pogrzebowego.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W., zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mają istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 231 k.p.c. poprzez:

a. przyjęcie w oparciu o zeznania strony oraz świadka I. S., iż koszty pogrzebu zmarłego A. K. zostały w całości pokryte przez jego brata S. K. pomimo, że z przedstawionej dokumentacji, tj. faktury VAT nr (...) z 1 września 2021 r. wystawionej na I. S., a także ogółu okoliczności związanych z „przepisaniem” ww. faktury z I. S. na S. K., tuż po uzyskaniu przez I. S. decyzji odmawiającej prawa do zasiłku pogrzebowego jednoznacznie wynika, iż koszty pogrzebu zostały poniesione przez I. S., zaś opisane działanie miało na celu obejście przepisów regulujących przyznawanie zasiłku pogrzebowego (art. 77 i nast. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych);

b. przyjęcie za udowodniony fakt poniesienia kosztów pogrzebu przez S. K. - brata zmarłego A. K. w oparciu o dowód z zeznań świadka I. S., świadczących na korzyść odwołującego, które ze względu na powiązania rodzinne budzą wątpliwość, zaś z przedłożonych faktur VAT i okoliczności związanych z ich wystawieniem wynika, że koszty pogrzebu zostały poniesione przez I. S.;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 78 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, tj. przyjęcie, iż odwołujący pokrył koszty pogrzebu brata A. K., podczas gdy w przedmiotowej sprawie z przedstawionej dokumentacji, tj. faktury VAT nr (...) z 1 września 2021 r. wystawionej na I. S., a także ogółu okoliczności związanych z „przepisaniem” ww. faktur, z I. S. na S. K., tuż po uzyskaniu przez I. S. decyzji odmawiającej prawa do zasiłku pogrzebowego jednoznacznie wynika, iż koszty pogrzebu zostały poniesione przez I. S..

Mając na uwadze powyższe, apelujący wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do sądu pierwszej instancji celem ponownego rozpoznania;
- 2) zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (apelacja: k. 32-33v).

W odpowiedzi na apelację odwołujący S. K., wniósł o oddalenie apelacji (odpowiedź na apelację: k. 47-47v).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. jako bezzasadna nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Przede wszystkim wskazać należy, że apelujący w wywiedzionej apelacji zarzucił Sądowi I instancji naruszenie przepisów postępowania, tj. błędy poczynione w ustaleniach stanu faktycznego, jak i naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty te są niezasadne. Sąd Rejonowy w sposób szczegółowy rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku postępowania oraz należycie ocenił okoliczności przemawiające za wydanym rozstrzygnięciem. Postępowanie w przedmiotowej sprawie zostało przeprowadzone starannie, zakres pozyskanego materiału dowodowego w pełni pozwalał na poczynienie na jego podstawie wymaganych istotnych ustaleń faktycznych, zaś jego ocena jest dokładna, nie wykazuje błędów logicznych i nie wykracza poza ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczonej w art. 233 § 1 k.p.c., nie uzasadniając tym samym ingerencji w skarżone rozstrzygnięcie.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uznania, iż Sąd Rejonowy naruszył przepisy postępowania, w tym naruszając dyspozycję art. 233 § 1 k.p.c. Nie znajduje potwierdzenia zarzut apelującej jakoby Sąd pierwszej instancji dokonał

błędnych ustaleń faktycznych i źle ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Sąd Rejonowy dokonał swobodnej oceny dowodów w ramach art. 233 § 1 k.p.c., a Sąd Okręgowy nie dopatrywał się w sędziowskiej ocenie materiału dowodowego żadnych uchybień. Nie doszło przeto do obrazy art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy przejawiał w wysokim stopniu staranność w toku prowadzonego postępowania dowodowego, jak i przy motywowaniu swojego stanowiska, a wyrok wydał prawidłowo, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy i w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że swobodna sędziowska ocena dowodów może być podważona jedynie wówczas, gdyby okazała się rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (patrz: wyrok z dnia 18 lutego 1997 r., II UKN 77/96, OSNAPiUS z 1997 r., nr 21, poz. 426, lub wyrok z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 25/97, OSNAPiUS z 1997 r., nr 21, poz. 420), co w ocenianej sprawie nie występuje.

Podkreślić należy, że Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny zebranego materiału dowodowego w sprawie, wyciągając przy tym właściwe wnioski i nie przekraczając ram swobodnej oceny dowodów. Dodatkowo, Sąd Rejonowy wskazał, które dowody uznał za podstawę swoich ustaleń faktycznych, uzasadniając przyjęte przez siebie stanowisko.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że zarzuty organu rentowego sprowadzają się do polemiki ze stanowiskiem Sądu I instancji i dokonaną przez ten Sąd interpretacją dowodów. Apelujący Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. przeciwstawia ocenie dokonanej przez Sąd Rejonowy swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego i wyciągnięte na jej podstawie wnioski, co było niewystarczające dla stwierdzenia słuszności podnoszonych zarzutów procesowych.

Przede wszystkim, wbrew twierdzeniom apelującego i zarazem w całości aprobując argumentację Sądu Rejonowego, wskazać należy, że koszty pogrzebu zmarłego A. K. zostały w całości pokryte przez jego brata S. K.. Zarzut ażeby Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił powyższą okoliczność nie mógł się ostać. W dodatku nie ma podstaw, aby w działaniu odwołującego, jak i jego córki I. S., dopatrywać się chęci obejścia przepisów regulujących przyznawanie zasiłku pogrzebowego.

Wskazać należy, że to I. S. zajmowała się załatwianiem formalności związanych z pogrzebem A. K., jednak wszystkie związane z tym działania wykonywała na koszt swojego ojca - odwołującego. Wniosek o zasiłek pogrzebowy złożyła w przekonaniu, że uprawnienie do zasiłku przysługuje każdemu członkowi rodziny, dlatego też dopiero po odmowie organu rentowego wypłacenia świadczenia, zwróciła się do zakładu pogrzebowego o wystawienie faktury na dane S. K., co wynika z logicznych, wzajemnie ze sobą korespondujących zeznań I. S. i odwołującego. Brak jest jakichkolwiek podstaw, aby uznać, iż koszty pogrzebu nie poniósł właśnie odwołujący, który przekazał pieniądze w gotówce na zorganizowanie uroczystości pogrzebowych córce I. S., ponieważ sam nie mógł się tym zająć z powodu problemów zdrowotnych związanych z kręgosłupem. Na prośbę odwołującego I. S. zajęła się przygotowaniem pogrzebu, który sfinansował odwołujący.

Zdaniem Sądu Okręgowego zeznania przesłuchanego w toku postępowania świadka i odwołującego nie budzą wątpliwości co do ich wiarygodności. Wbrew apelującemu zeznania świadka I. S. nie są stronnicze, przy czym podnieść należy, iż zeznania osoby bliskiej nie mogą być automatycznie oceniane jako stronnicze tylko dlatego, że pochodzą od osoby bliskiej. Zeznania świadka I. S. są spójne, logiczne i korespondują z pozostałym materiałem dowodowym.

Zasadnie uznał Sąd I instancji, że nierzadko ma miejsce sytuacja, że pogrzeb finansowany jest przez rodzeństwo lub małżonka osoby zmarłej, jednak ze względu na wiek i stan zdrowia, osoby te nie są w stanie samodzielnie podjąć organizacji pogrzebu, dlatego wspomagają ich w tym młodsi członkowie rodziny. Niewątpliwie taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, dlatego należało uznać, że faktycznie koszty pogrzebu poniósł brat zmarłego, któremu przysługuje zasiłek pogrzebowy.

Ponadto nie można uznać, że faktura wystawiona na S. K. nie jest fakturą korygującą. W zakresie rozbieżności pomiędzy fakturami, jak wykazał zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wystąpiły pomyłki popełnione przez pracownika zakładu pogrzebowego, które nie miały większego znaczenia z tego względu, że dotyczyły wyczenia kosztów poszczególnych czynności. Rachunek za wieniec wystawiony w dniu 1 września 2021 r. przez D. R. prowadzącą kwaciarnię przy ul. (...) w G. nie został poprawiony, ponieważ ten koszt poniosła jedynie I. S.. Ponadto - na drugiej

stronie faktury była inna specyfikacja, faktura była pisana ręcznie przez właścicielkę zakładu pogrzebowego, która mogła omyłkowo nie wypełnić rachunku w pełni poprawnie.

W nawiązaniu do ostatniego już zarzutu - wskazania odmiennych dat pogrzebu, mieć na względzie należy, że I. S. przedstawiła na rozprawie nekrolog A. K. z którego jednoznacznie wynikało, że pogrzeb zmarłego miał miejsce w dniu 2 września 2021 r., dlatego też niejasności w tym zakresie również należało uznać za omyłkę pracownika zakładu pogrzebowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

Sędzia Anna Rzepkowska-Żuk